

The Evaluation of Master and Doctoral Degree Programs in Applied Behavioral Science, 2009, Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University*

*Thasuk junprasert**
Wichuda Kijtorntham
Panjak Lhaorattanaworapong
Piyarat Thampitak
Jarawan Sakulku*

Received: January 1, 2012 Accepted: February 28, 2012

Abstract

This research aimed to evaluate the Master and Doctoral Degree Programs in Applied Behavioral Science Research in 4 dimensions: 1) Program components; 2) Attributes of graduate students, graduates, and lecturers; 3) Program management, learning process, and assessment and evaluation; and 4) learning resources. The survey research methodology was approached, using 11 questionnaires and deep interview technique for research samples. The descriptive statistics were applied. The research results were as following: 1) Structure and objectives of the program were precise, tangible and appropriate, the course contents encourage learners to understand the research processes and focus on professional skills; 2) Students and graduates had good desirable attributes and ability to accomplish their certain tasks; 3) Teachers had a great deal of experience in research, could advice and promote students' ability in problem solving; 4) The teaching process was appropriate, using a variety of teaching techniques and knowledge transfer in research methodology and in behavioral science; 5) Measurement and evaluation were clear; and 6) Learning resources were advantageous for learning and teaching. Furthermore, the academic climate of the Institute was satisfied and aided student learning.

Keywords: Program Evaluation, Field of Applied Behavioral Science Research, Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF: HEd)

* Research

** Lecturer at Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

**การวิจัยประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตและปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ (หลักสูตรปรับปรุง 2552)
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ***

ฐาศุภกร จันประเสริฐ**
วิชุดา กิจธรรม
ปานจักษ์ เหล่ารัตนวงษ์
ปิยรัฐ ธรรมพิทักษ์
จากรวรรณ สกุลคู

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตและปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ ในด้านองค์ประกอบของหลักสูตร คุณลักษณะของนิสิต คุณลักษณะของอาจารย์ การบริหารหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมและชัดเจน เนื้อหารายวิชาของหลักสูตร ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการทำวิจัย มีความหลากหลาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ คุณลักษณะของนิสิตและบัณฑิตที่พึงประสงค์อยู่ในเกณฑ์ดี มีความสามารถ และปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี อาจารย์ประจำหลักสูตรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยสูง สามารถให้คำปรึกษา และสนับสนุนให้นิสิตสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ ด้านการบริหารหลักสูตร พบว่า กระบวนการเรียนการสอนมีความเหมาะสม การจัดการเรียนการสอนมีความหลากหลายในด้านเทคนิควิธีการสอน และกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางระเบียบวิธีการวิจัยและพฤติกรรมศาสตร์ การวัดและประเมินผลมีความชัดเจน ด้านสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน มีความพร้อม เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังเห็นว่าบรรยากาศทางด้านวิชาการของสถาบันฯ นั้นเป็นที่น่าพอใจและสนับสนุนส่งเสริมต่อการเรียนรู้อย่างยิ่ง

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร, สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

* รายงานการวิจัย

** อาจารย์ ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และเป็นการพัฒนาไปอีกขั้นหนึ่งของการประกันคุณภาพ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จึงได้ดำเนินการ โครงการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาขึ้น เพื่อให้มีหลักประกันที่ชัดเจนในคุณภาพของบัณฑิตระดับอุดมศึกษา อีกทั้งเป็นแรงกระตุ้นให้แต่ละสถาบันมีการพัฒนาคุณภาพที่สูงขึ้น ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้ประกาศเรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานดังกล่าว ซึ่งหลักสูตรเดิมต้องปรับปรุงภายในปีการศึกษา 2554 ดังนั้นสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์จึงมีความประสงค์ที่จะปรับปรุงหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต และปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education) ซึ่งเน้นมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้เพื่อหลักสูตรฯ มีความสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติต่อไป

การทบทวนเอกสาร

หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตและปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์เป็นหลักสูตรสหวิทยาการที่เน้นความรู้หลัก 2 ด้านคือ ด้านระเบียบวิธีวิจัยและด้านเนื้อหาพฤติกรรมศาสตร์ ด้านระเบียบวิธีวิจัยประกอบด้วยด้วยกลุ่มวิชา ระเบียบวิธีวิจัย สถิติ เครื่องมือวิจัย และคอมพิวเตอร์ ส่วนด้านเนื้อหาพฤติกรรมศาสตร์มีสาขาจิตวิทยา

เป็นหลัก และมีสาขาสังคมวิทยา มานุษยวิทยา รัฐศาสตร์ การศึกษาและสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นส่วนประกอบเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจปัจจัยเชิงสาเหตุต่างๆ ทั้งทางด้านจิตใจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอย่างครอบคลุมรอบด้าน ในการจัดทำหลักสูตรจะต้องมีความสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรการสอนของอาจารย์ การเรียนรู้ของนักศึกษา ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตจะบรรลุมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตมีอย่างน้อย 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตามตามศีลธรรม ทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม 2) ด้านความรู้ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิด และการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนจนกระบวนการต่างๆ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา หมายถึงความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและกระบวนการต่างๆ ในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึงความสามารถในการวิเคราะห์ การใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูด การเขียน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรนั้นได้มีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประเมิน

หลักสูตรระดับอุดมศึกษาหลายท่าน โดยใช้รูปแบบการประเมินซีพี (CIPP Evaluation Model) เป็นส่วนใหญ่ ดังเช่น ธวัชชัย เทียนประทีป (2541) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาศิลปหัตถกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช 2539 พบว่า ด้านความมุ่งหมายของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดขึ้นโดยครอบคลุมให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนากิจการด้านพุทธิพิสัย คือ เกิดความรู้ในวิชาชีพ ด้านจิตพิสัย คือ ให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ ให้เป็นผู้มีคุณธรรม มีความประพฤติที่ดีงามและด้านทักษะพิสัย คือ ให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านศิลปหัตถกรรม สำหรับณัฐินี นวลสกุล (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2535 ของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่า วัตถุประสงค์ของ หลักสูตรทุกข้อส่งเสริมผู้เรียนด้านพุทธิพิสัย และมีวัตถุประสงค์ของหลักสูตรบางข้อที่ส่งเสริมผู้เรียนด้านจิตพิสัยและทักษะพิสัย นอกจากนี้ ประไพพรรณชัยพันธ์เศรษฐ์ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการโรงแรม วิทยาลัยดุสิตธานี พบว่า อาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิต มีความเห็นว่ากระบวนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับมาก และด้านการบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง และวสันต์ รัตนกร (2541) ศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตวิชาเอกระบบสารสนเทศ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พุทธศักราช 2534 พบว่าอาจารย์และนักศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก รวมทั้ง วราภรณ์ ตราชู (2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรวิศวกรรม ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม (หลักสูตรปรับปรุงใหม่ พุทธศักราช 2537) ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี พบว่า อาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิตมีความคิดเห็นว่าการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า การประเมินหลักสูตรของสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2540-2550 ส่วนใหญ่ใช้กรอบการประเมินหลักสูตรด้วยรูปแบบการประเมินซีพี (CIPP Evaluation Model) เป็นการประเมินเกี่ยวกับความมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและการประเมินผลการเรียน โดยเป็นปริญญานิพนธ์การประเมินหลักสูตรเพื่อประกอบการจบการศึกษาในหลักสูตรมหาบัณฑิต อย่างไรก็ตามในการประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตและปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ในครั้งนี้ มีความแตกต่างจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินที่ผ่านมา เนื่องจากผนวกรูปแบบการประเมินซีพีเข้ากับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education) ซึ่งเน้นมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการประเมิน อีกทั้งยังเป็นการประเมินจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนอกเหนือไปจากอาจารย์ประจำหลักสูตรและนักศึกษาในหลักสูตร จึงทำให้ผลจากการประเมินในครั้งนี้ จะช่วยให้สถาบันวิจัยฯ ได้ข้อมูลย้อนกลับอย่างกว้างขวางรอบด้านและลึกซึ้งเพียงพอที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และสถาบันฯ ต่อไป

วัตถุประสงค์

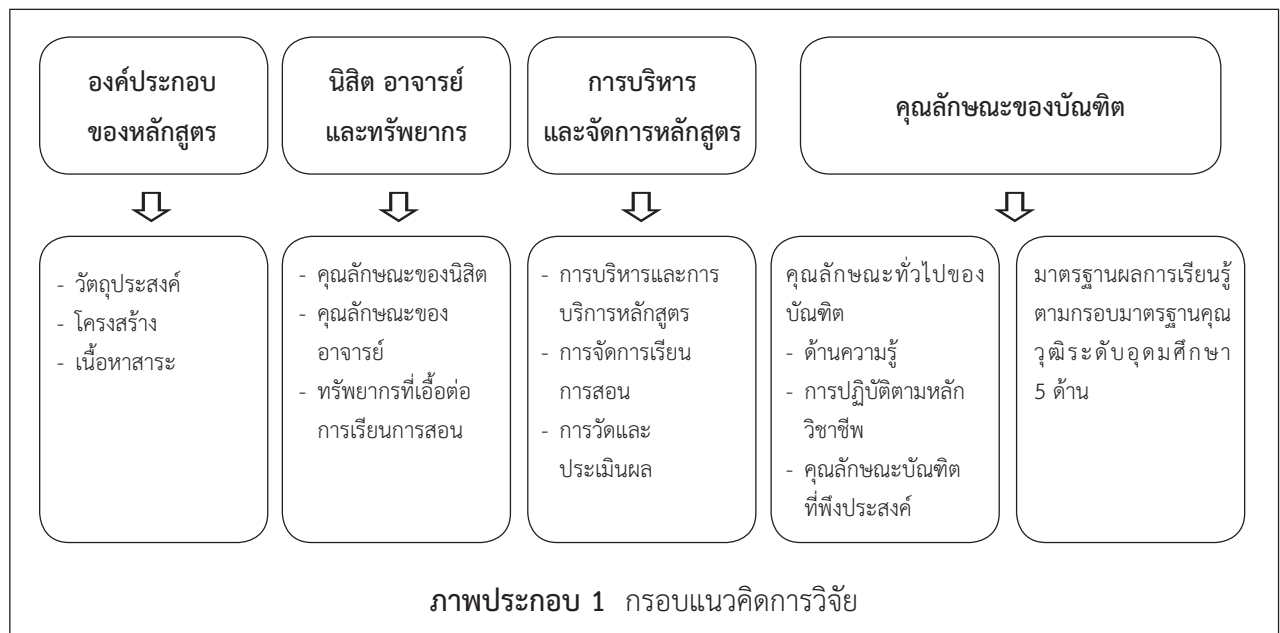
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตและปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ ในด้านองค์ประกอบของหลักสูตรคุณลักษณะของนิสิต อาจารย์ประจำหลักสูตร การบริหารหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน สำหรับเป็นฐานข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรฯ ให้มีความสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้หลักสูตร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการประเมินหลักสูตรหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตและปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ ประยุกต์จากแนวคิดการประเมินด้วย CIPP Model (Stufflebeam, 1973) โดยปรับให้เหมาะสมกับบริบทของสาขาการวิจัย

พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ ประกอบด้วยการประเมินบริบทหรือองค์ประกอบของหลักสูตร ปัจจัยนำเข้าหรือนิสิต อาจารย์และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน การประเมินกระบวนการหรือ การบริหารและจัดการหลักสูตร และการประเมินผลผลิตหรือคุณลักษณะของบัณฑิตที่เป็นผลผลิตของหลักสูตร โดยพิจารณาจากคุณลักษณะทั่วไปและมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 5 ด้าน ดังแสดงในภาพประกอบ 1



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตร 175 คน ได้แก่ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรทุกระดับและอาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 10 คน นิสิตบัณฑิตศึกษาจำนวน 40 คน บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรจำนวน 45 คน นายจ้างของบัณฑิต จำนวน 32 คน ผู้ที่มีความสนใจที่จะเข้าศึกษาในหลักสูตร จำนวน 30 คน และตัวแทนของหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน 18 หน่วยงาน

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์รวมจำนวน 11 ฉบับ โดยคณะผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยยึดกรอบการประเมินผลตามคุณลักษณะตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 4 วิธี ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง การส่งแบบสอบถาม

ทางไปรษณีย์ และการส่งแบบสอบถามทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามและระดับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรคือสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบของหลักสูตร โดยมีรายละเอียดของการประเมินแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านโครงสร้างและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

หลักสูตรมีความเหมาะสมมากที่สุดในด้านของวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นผลิตนักวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ ($\bar{x} = 4.80$, $SD = 0.42$) มีการบูรณาการองค์ความรู้จากศาสตร์ด้านต่างๆ ($\bar{x} = 4.70$, $SD = 0.48$) ประโยชน์และเป้าหมายของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ ($\bar{x} = 4.50$, $SD = 0.52$) มีการจัดโครงสร้างของหลักสูตรชัดเจน จำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชา มีความเหมาะสม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการบูรณาการมุ่งเน้นการผลิตมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตมีความรู้ ความสามารถในการวิจัย ค้นคว้าหาความรู้ และสามารถนำเอาความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานได้

1.2 ด้านเนื้อหาวิชาในหลักสูตร

เนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีลักษณะของสหวิทยาการ ซึ่งเป็นการบูรณาการองค์ความรู้จากศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น จิตวิทยา สังคมวิทยา ศึกษาศาสตร์ รัฐศาสตร์ เป็นต้น เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยด้านพฤติกรรมศาสตร์ซึ่งผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาวิชาในหลักสูตรส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการทำงานวิจัยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ในวิชาชีพ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งเนื้อหาในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

1.3 ด้านคุณลักษณะของนิสิต

คุณลักษณะของนิสิตที่รับเข้าศึกษาในหลักสูตรที่พบมากที่สุดคือ นิสิตมีทักษะในด้านเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ($\bar{x} = 4.00$, $SD = 0.66$) รองลงมาได้แก่ นิสิตมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.60$, $SD = 0.51$) นิสิตมีความรู้พื้นฐานในวิชาที่เรียน ($\bar{x} = 3.50$, $SD = 0.70$) นิสิตมีความพร้อมและมีเวลาในการเรียน และนิสิตมีความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร ($\bar{x} = 3.50$, $SD = 0.52$) ตามลำดับ

1.4 ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ประจำหลักสูตร

คณาจารย์ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นวิจัย และมีการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวิชาชัดเจน มากที่สุด ($\bar{x} = 4.40$, $SD = 0.69$) รองลงมาให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{x} = 4.30$, $SD = 0.67$) ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าคุณสมบัติของสถาบันฯ เป็นผู้ที่มีความรู้ประสบการณ์สามารถให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำได้ตลอดเวลา ซึ่งส่งผลต่อการเรียนการสอนเป็นอาจารย์ที่สามารถถ่ายทอดความรู้และสาระวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยลักษณะเด่นที่สำคัญของอาจารย์ในหลักสูตร คือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยสูง และหลากหลายรูปแบบทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ สามารถให้คำปรึกษาเชิงลึกในทางปฏิบัติได้ ทั้งช่วยสนับสนุนให้นักศึกษาสามารถแก้ไขปัญหาที่พบในการเรียนและการปฏิบัติในรายวิชาที่เรียนได้

1.5 ด้านทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

ทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุด คือ สื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนมีจำนวนเพียงพอ ($\bar{x} = 3.80$, $SD = 0.63$) รองลงมาได้แก่ อาคารสถานที่ที่มีจำนวนเพียงพอ ($\bar{x} = 3.70$, $SD = 1.05$) และห้องสำหรับจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสม ($\bar{x} = 3.70$, $SD = 0.82$) ตามลำดับ บรรยากาศทางด้านวิชาการของสถาบันฯ นั้นเป็นที่น่าพอใจและสนับสนุนส่งเสริมต่อการเรียนรู้อย่างยิ่ง แต่ในอนาคตจำนวนห้องเรียนอาจจะไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียนที่มีแนวโน้มว่าจะเพิ่มจำนวนมากขึ้น

2. ด้านกระบวนการเรียนการสอน

2.1 การจัดการเรียนการสอน

คณาจารย์ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นวิจัย และมีการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวิชาชัดเจน มากที่สุด ($\bar{x} = 4.40$, $SD = 0.69$) รองลงมาให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{x} = 4.30$, $SD = 0.67$) การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรมีความหลากหลายในด้านเทคนิควิธีการสอน และกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านระเบียบวิธีการวิจัยและทางด้านเนื้อหาพฤติกรรมศาสตร์ รวมทั้งเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จัดหาสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมมีกิจกรรมเสริมความรู้ อาจารย์ในแต่ละรายวิชามีการสร้าง พัฒนา และใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย นอกจากนี้แล้วสิ่งหนึ่งที่สำคัญที่แฝงอยู่ในหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน คือการสอดแทรกเนื้อหาทางด้านคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณสำหรับนักวิจัยผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมพิเศษต่างๆ

2.2 การวัดและประเมินผล

คณาจารย์ให้ความสำคัญมากที่สุดในด้านความชัดเจนของการกำหนดเกณฑ์ในการวัด และประเมินผล ($\bar{x} = 4.20$, $SD = 0.63$) รองลงมาได้แก่ ความมีมาตรฐานในการดำเนินการวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 4.10$, $SD = 0.73$) การวัดและประเมินผลได้กำหนดให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนมีการแจ้งวิธีการวัดและประเมินผลการสอนชัดเจน มีการประเมินผลการเรียนการสอนที่หลากหลายและตรงตามสภาพจริงและนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการพัฒนาผู้เรียนและการสอน การให้ข้อมูลย้อนกลับสู่ทั้งตัวผู้เรียนและอาจารย์เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

3. ด้านคุณลักษณะของมหาบัณฑิตและดุชฎิบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2552

คณาจารย์มีความเห็นว่าบัณฑิตที่สำเร็จการ

ศึกษามีผลงานเป็นที่ยอมรับในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, $SD = 0.63$) รองลงมาคือ บัณฑิตมีความรู้ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ ($\bar{x} = 4.00$, $SD = 0.66$) และบัณฑิตสนใจและปรับตนเองให้ทันต่อความก้าวหน้าของวิทยาการใหม่ๆ ($\bar{x} = 4.00$, $SD = 0.47$)

ผลการประเมินคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้พบว่า คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรมที่มีมากที่สุดคือ ให้เกียรติผู้อื่นโดยการอ้างถึงบุคคลหรือแหล่งที่มาของข้อมูลและความคิดเห็นที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงาน/งานวิจัย เสนอผลการปฏิบัติงาน/การวิจัยตามความเป็นจริงโดยไม่จงใจเบี่ยงเบนผลงาน ตระหนักและให้ความสำคัญกับจรรยาบรรณวิจัย ($\bar{x} = 4.67$, $SD = 0.50$) ด้านความรู้ คือ สามารถนำเอาองค์ความรู้ แนวคิด ข้อมูลและประสบการณ์จากการศึกษาในหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการ ($\bar{x} = 3.78$, $SD = 0.66$) ด้านทักษะทางปัญญา คือ มีความสามารถในการใช้ดุลยพินิจตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ($\bar{x} = 3.78$, $SD = 0.44$) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ คือ มีความสามารถจัดการกับปัญหาที่ซับซ้อนในการปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง สามารถวางแผนการทำงานของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปรับปรุงการปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเมื่อพบความผิดพลาดของตนเองพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข ($\bar{x} = 3.89$, $SD = 0.33$) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางสถิติในการศึกษาค้นคว้าปัญหาต่างๆ ($\bar{x} = 3.56$, $SD = 0.52$)

คุณลักษณะของดุชฎิบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้พบว่า คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมที่มีมากที่สุดคือ คำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิและการรักษาความลับของผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน/การวิจัย ($\bar{x} = 5.00$, $SD = 0.00$) ด้านความรู้ คือ มีความรู้และความเข้าใจอย่างชัดเจนในเนื้อหาสาระของทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์ ($\bar{x} = 4.75$, $SD = 0.46$) ด้านทักษะทางปัญญา คือ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมี

ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้เข้ากับการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.50$, $SD = 0.53$) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ คือ มีความมั่นใจและพร้อมที่จะนำความรู้ทางวิชาการมาพัฒนาองค์กร ($\bar{x} = 4.62$, $SD = 0.51$) และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางสถิติในการศึกษาค้นคว้าปัญหาต่างๆ และมีความสามารถในการใช้ข้อมูลเชิงตัวเลขและสถิติในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.62$, $SD = 0.51$)

นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บังคับบัญชาของคณาจารย์บัณฑิต มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของคณาจารย์บัณฑิตและความสามารถในการปฏิบัติงานของคณาจารย์บัณฑิตในระดับมากที่สุด ร้อยละ 62.50 และมีความพึงพอใจในระดับมาก ร้อยละ 25.00

4. ความคิดเห็นของนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อการตัดสินใจเลือกเรียนในหลักสูตร

ผลการสำรวจความคิดเห็นของนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อการตัดสินใจเลือกเรียนในหลักสูตร พบว่า ถ้าให้ตัดสินใจใหม่อีกครั้งหนึ่ง นิสิตระดับมหาบัณฑิตร้อยละ 100.00 และนิสิตระดับคณาจารย์บัณฑิตร้อยละ 93.50 ยืนยันที่จะตัดสินใจเลือกเรียนที่สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อหลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิตและปรัชญาคณาจารย์บัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

1.1 ด้านองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่

1) โครงสร้างและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร พบว่าโครงสร้างและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสม เนื่องจากมีการจัดโครงสร้างของหลักสูตรชัดเจน จำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชามีความเหมาะสม ทั้งวิชาที่อยู่ในหมวดวิชาบังคับ และหมวดวิชาเลือก สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่มุ่งเน้นส่งเสริมผู้เรียนทั้งในด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้าน

ทักษะพิสัยซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของสังคมอย่างชัดเจน ทั้งนี้สถาบัน วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรเป็นระยะๆ เพื่อความเหมาะสมและทันกับสภาพ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจการเมือง วิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ การสร้างวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้คำนึงถึงความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา และมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพที่เป็นสากล โดยมุ่งเน้นการผลิตมหาบัณฑิตและคณาจารย์บัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถในการวิจัย ค้นคว้าหาความรู้ และสามารถนำเอาความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานได้

2) เนื้อหารายวิชาในหลักสูตร ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่า เนื้อหารายวิชามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตรในทุกรายวิชาได้ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการทำงานวิจัย มีความหลากหลาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ในวิชาชีพโดยการศึกษาทางทฤษฎีแล้วยังมีรายวิชาที่กำหนดให้มีการปฏิบัติการวิจัยจริง สามารถนำไปใช้ทั้งเนื้อหาในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ดังที่ อารง บัวศรี (2548) กล่าวว่า เนื้อหา คือสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มี รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐินี นวลสกุล (2548) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (เกษตรศาสตร์) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2535 ของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่า ควรปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งในส่วนของรายวิชาของสถาบันฯ นั้นมี 3 หมวดวิชา คือ หมวดวิชาบังคับ หมวดวิชาเลือก และปริญญาโทนิพนธ์ ในหมวดวิชาบังคับประกอบด้วยกลุ่มวิชาระเบียบวิธีวิจัย กลุ่มวิชาพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นรายวิชาบังคับของหลักสูตรที่จำเป็นต่อการทำปริญญาโทนิพนธ์ทั้งสิ้น อีกทั้งหมวดวิชาระเบียบวิธีวิจัยยังสร้างความโดดเด่นให้แก่บัณฑิตที่จบการศึกษาจากสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ดังนั้นในหลักสูตรปัจจุบันจึงมีความเหมาะสม นอกจากนี้ยังประกอบไปด้วยรายวิชาปฏิบัติการวิจัย ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ในการทำวิจัยให้แก่นิสิต

รวมไปถึงหมวดวิชาเลือกที่มีความหลากหลายในสาขา จิตวิทยา และสังคมวิทยา โดยเป็นการเปิดโอกาสให้นิสิต ได้เลือกศึกษาตามแนวทางที่ตนเองถนัดและนำไปสู่การพัฒนาเป็นหัวข้อปริญญานิพนธ์ได้

ดังนั้นในด้านองค์ประกอบของหลักสูตรตามที่กล่าวมาข้างต้น สามารถที่จะเอื้อให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์เป็นนักวิจัยและนักพัฒนาในระดับผู้นำที่บูรณาการองค์ความรู้ทางด้านพฤติกรรมศาสตร์และวิธีวิทยาการวิจัยที่เปรียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมบุรณ์ศิริ สรรทริธู (2549) ที่ได้ศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าการกำหนดเนื้อหารายวิชาได้คำนึงถึงความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรโดยมุ่งเน้นการผลิตมหาบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถในการวิเคราะห์วิจัยค้นคว้าหาความรู้ และสามารถนำเอาความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานได้

1.2 ด้านคุณลักษณะของนิสิต/มหาบัณฑิต/ดุษฎีบัณฑิต

จากการศึกษา พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีมุมมองต่อคุณลักษณะ/ความสามารถของผู้ที่เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรนี้ในทักษะด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรม การเรียนในหลักสูตรนี้ได้พัฒนาทักษะทางด้านคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียนผ่านการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ และการอบรมถ่ายทอดจากอาจารย์ในสถาบันอย่างต่อเนื่องจนเกิดการตระหนักโดยเฉพาะในเรื่องจรรยาบรรณในการทำวิจัย จริยธรรมในการอ้างอิงทางวิชาการ การไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเองโดยยึดเป็นแนวหลักในการทำปริญญานิพนธ์และผลงานทางวิชาการต่างๆ และการสร้างองค์ความรู้ คิดสังเคราะห์งานของตัวเองโดยไม่ละเมิดผลงานผู้อื่น 2) ทักษะด้านความรู้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าการเรียนในรายวิชาต่างๆ ทำให้ได้รับความรู้จากหลายสาขาวิชามากขึ้น ทั้งจิตวิทยา สังคมวิทยา และความรู้ด้านระเบียบวิธีวิจัย และสถิติ เป็นการขยายความเข้าใจให้มากยิ่งขึ้นและ

สามารถนำความรู้ต่างๆไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง 3) ทักษะทางปัญญาเป็นอีกหนึ่งทักษะที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่สะท้อนว่าการเรียนในหลักสูตรนี้ได้ฝึกให้เกิดทักษะทางปัญญาอย่างแท้จริงเนื่องจากสถาบันฯ พยายามสอนให้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อยู่ตลอดเวลา ผ่านเทคนิควิธีการต่างๆ ที่หลากหลายในแต่ละรายวิชา เช่น จากการศึกษาตัวอย่างงานวิจัยและนำมาวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ ด้วยการเรียนการสอนลักษณะของงานวิจัยเป็นฐานนี้ ทำให้เกิดการทักษะและพัฒนาแนวคิดสำคัญที่เป็นคุณลักษณะของนิสิตว่า หากจะทำงานวิจัยหรืองานด้านวิชาการของตนเองต่อไป ควรจะต้องปฏิบัติอย่างไร สิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ หรือจะต่อยอดเพิ่มเติมงานวิจัยในส่วนใด แก้ปัญหาข้อบกพร่องอย่างไร ทำให้เพิ่มเติมกระบวนการคิดได้มากขึ้น 4) ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบส่วนใหญ่สะท้อนว่า ทักษะดังกล่าวจะที่เกิดขึ้นเมื่อได้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนและการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียน การทำงานกลุ่ม การปรับตัว การทำงานร่วมกันทำให้เกิดความผูกพันและแลกเปลี่ยนทางด้านความคิด ประสบการณ์ที่หลากหลาย มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันมากขึ้น 5) ด้านทักษะด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษาในสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ช่วยให้ได้เรียนรู้ และได้มีโอกาสพัฒนาทักษะวิธีการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ต่างๆ ที่ดีขึ้นกว่าแต่ก่อน เช่น การใช้ A-Tutor ที่เป็นการเชื่อมต่อกันระหว่างอาจารย์ นิสิต และเพื่อนร่วมงาน รวมถึงระบบเครือข่ายทางสังคมต่างๆ เช่น Facebook ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวิชาการระหว่างกัน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารเพิ่มขึ้นทั้งจากการเรียนในห้องเรียนและจากการได้รับโอกาสในการนำเสนอผลงานวิจัยและการศึกษาค้นคว้าในเวทีการประชุมทั้งในประเทศและต่างประเทศซึ่งทำให้ได้ประสบการณ์จริง และมีทักษะการสื่อสารทางวิชาการมากขึ้น สำหรับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ 5 ด้านดังรายละเอียดข้างต้น นับได้ว่าเป็นเรื่องใหม่จากผลการศึกษา บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรฯ

มีผลการเรียนรู้สอดคล้องกันสะท้อนให้เห็นว่า หลักสูตรฯ มีความสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ คือ ในด้านคุณธรรม จริยธรรม จะเห็นได้ว่า มหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรฯ เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมในระดับมาก มหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาและนิสิตปริญญาเอกและปริญญาโทที่กำลังศึกษาในหลักสูตรฯ ต่างก็มีการตระหนักและให้ความสำคัญกับจรรยาบรรณวิชาชีพ/จรรยาบรรณการวิจัยในระดับมากเช่นเดียวกัน จากการวิเคราะห์ผลการตอบแบบสอบถามของมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต มีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาของทั้งมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การจัดหลักสูตรที่ผ่านมาของสถาบันฯ ได้ให้ความสำคัญกับผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติที่กำหนด และยังสอดคล้องกับจรรยาบรรณนักวิจัยที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติข้อที่ 1 คือนักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในทางวิชาการและการจัดการ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ม.ป.ป.) ด้านความรู้ ผลการศึกษาพบว่า มหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตมีความสามารถในการใช้องค์ความรู้และการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ในการทำงานในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาของทั้งมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต นอกจากนี้ผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิตมีความเห็นว่า บัณฑิตมีความสามารถในการใช้เทคนิคการวิจัยในระดับมาก ผลการศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นความสำเร็จของหลักสูตรในการสร้างนักวิจัยซึ่งจะเป็นกำลังคนที่มีความสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกิดจากการวิจัยและสร้างสรรค์นวัตกรรมของประเทศ ในอนาคตด้านทักษะทางปัญญา มหาบัณฑิต ผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าบัณฑิตมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่พร้อมทั้งมีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้เข้ากับการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษา

ในหลักสูตรสามารถพัฒนาและสร้างเสริมศักยภาพของผู้ที่ศึกษาได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรคือ เป็นผู้ที่มีความรู้คุณธรรม เป็นนักวิจัยและนักพัฒนาสามารถทำวิจัยและปฏิบัติงานสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ในเชิงวิชาการ และความรู้เชิงนโยบาย/ปฏิบัติ โดยใช้กระบวนการวิจัย ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ในระดับมหาบัณฑิตพบว่า มหาบัณฑิต และผู้บังคับบัญชามีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มหาบัณฑิตเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นที่ปฏิบัติงานให้สำเร็จจุล่งในระดับมาก ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นของบุคลากรทั้งในระดับผู้นำและสมาชิกขององค์การ ในการปฏิบัติงานเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนองค์การไปยังเป้าหมายที่กำหนด สำหรับดุษฎีบัณฑิตผู้บังคับบัญชามีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า บัณฑิตมีความมั่นใจ และพร้อมที่จะนำความรู้ทางวิชาการมาพัฒนาองค์การ มีความสามารถวางแผนปรับปรุงตนเองและมีความสามารถนำความรู้ที่ได้เรียนมาพัฒนาองค์การให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งในด้านมีความสามารถวางแผนปรับปรุงตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพในการทำงาน บัณฑิตมีความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้บังคับบัญชาสะท้อนให้เห็นว่า การจัดการศึกษาในหลักสูตรฯ สามารถพัฒนาผู้ที่ศึกษาให้เห็นผู้ที่มีความสามารถในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตต่างก็มีความคิดเห็นตรงกันว่า มหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตมีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางสถิติในการศึกษาค้นคว้าปัญหาต่างๆ และมีความสามารถในการใช้ข้อมูลเชิงตัวเลขและสถิติในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ทักษะของบัณฑิตดังกล่าว เป็นทักษะที่มีความสำคัญในการเป็นนักวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญในการออกแบบกระบวนการวิจัยและการเลือกใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยต่อไป ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรของสถาบันฯ ที่ได้รับการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องมีความสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร นอกจากจะเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้ว ยังสามารถผลิตบัณฑิตให้มีผลการเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการพัฒนา กำลังคนของชาติต่อไปในอนาคต ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ประจำหลักสูตร ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ อาจารย์ของสถาบันทั้งอาจารย์ทางกลุ่มเนื้อหาพฤติกรรมศาสตร์ที่ประกอบไปด้วยอาจารย์ทางสาขาวิชาต่างๆ เช่นด้านจิตวิทยา สังคมวิทยา การศึกษา การบริหาร เป็นต้น และอาจารย์ในกลุ่มระเบียบวิธีวิจัยที่ได้รับการคัดเลือกจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิตและปริญญาเอกที่มีวุฒิการศึกษาสาขาวิชาที่สอนเป็นผู้ที่มีความรู้ประสบการณ์ สามารถให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำได้ตลอดเวลาซึ่งส่งผลดีต่อการเรียนการสอน เป็นอาจารย์ที่สามารถถ่ายทอดความรู้และสาระวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยลักษณะเด่นที่สำคัญของอาจารย์ในหลักสูตร คือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยสูง และหลากหลายรูปแบบทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพทำให้นิสิตสามารถขอคำปรึกษาหรือสนใจในแนวทางการวิจัยได้หลากหลายตามความถนัดของอาจารย์แต่ละท่าน สามารถให้คำปรึกษาไปในเชิงลึกหรือในทางปฏิบัติได้ ซึ่งช่วยสนับสนุนให้นิสิตสามารถแก้ไขปัญหาที่พบในการเรียนและการทำงานในวิชาเรียนได้ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญา เวสารัชช (2545) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้สอนหรือผู้ให้การเรียนรู้ ผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระต้องได้รับการ ศึกษาอบรมมาทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีการถ่ายทอดเพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้และสาระวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพในส่วนของวิชาที่มีอาจารย์ผู้สอนมากกว่าหนึ่งท่านนั้น ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในองค์ความรู้หนึ่งๆ จากหลายมุมมองหรือหลายสาขา

1.3 ด้านการบริหารหลักสูตร

ในภาพรวมด้านการบริหารหลักสูตรนั้นมีความเห็นว่เหมาะสมอย่างมากโดยเฉพาะคุณลักษณะของผู้บริหารและบุคลากรมีความเหมาะสมกับตำแหน่งในระดับมากและได้ให้ความสำคัญกับการมีการปรับปรุงและการพัฒนาหลักสูตร อีกทั้งมีการประเมินและ

ติดตามนิสิตที่มีปัญหาเรื่องการเรียนหรือการทำวิทยานิพนธ์รวมถึงมีการกำหนดโครงสร้างของสถาบันฯ ที่เหมาะสมและไม่ซับซ้อนในการดำเนินงานในส่วนของการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรนั้นสถาบันวิจัยฯ ได้ดำเนินการประเมินหลักสูตรตามข้อกำหนดของ สกอ. และนำข้อมูลที่ได้จากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมาใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาหลักสูตรโดยมีแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับหลักสูตรอื่นๆ ที่ต้องทำการประเมินเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด (อรทัย บุญช่วย, 2542; ทิพย์วรรณ หันหาบุญ, 2544) รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรอย่างต่อเนื่องโดยผ่านช่องทางต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด เพราะการบริหารหลักสูตรที่ดีต้องมีการบริหารจัดการที่ดี ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเหมาะสม ต้องพัฒนาทั้งผู้สอนและผู้เรียน และปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยทันความเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ สร้างบรรยากาศและสังคมทางวิชาการให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้การดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.4 ด้านการจัดการเรียนการสอน

มีความคิดเห็นว่เหมาะสมอย่างมากโดยเห็นว่การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรนี้มีความหลากหลายในด้านเทคนิควิธีการสอน และการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านระเบียบวิธีการวิจัยและทางด้านเนื้อหาพฤติกรรมศาสตร์ รวมทั้งเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จัดหาสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมมีกิจกรรมเสริมความรู้ อาจารย์ในแต่ละรายวิชามีการสร้างพัฒนา และใช้มีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย นอกจากนี้ในบางรายวิชายังมีการฝึกปฏิบัติจริงทั้งในส่วนของการระงานที่ได้รับมอบหมายในห้องเรียนและการเข้าร่วมฝึกปฏิบัติในโครงการวิจัยต่างๆ ของสถาบันฯ ได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือว่เป็นการสร้างการเรียนรู้และฝึกประสบการณ์ทางด้านกรวิจัยที่ดีเยี่ยม

การเรียนการสอนมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนวิชาต่างๆ ตามความสนใจและความจำเป็น

ในหมวดวิชาเลือก เปิดโอกาสให้ศึกษาเชื่อมโยง วิชาความรู้กับประสบการณ์จริง ใช้วิธีการจัดการเรียน การสอนหลากหลาย เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และใช้เทคโนโลยีเพื่อโอกาสการเรียนรู้ที่กว้างขวางขึ้น สอนให้คิดวิเคราะห์ ตัดสิน แก้ไขปัญหาและแสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง เน้นการมีประสบการณ์ตรง ทั้งเชิง ทฤษฎีและปฏิบัติในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รวมทั้ง ส่งเสริมการคิด และการทำงานร่วมกันอย่างเป็นอิสระ นอกจากนี้แล้วสิ่งหนึ่งที่สำคัญที่แฝงอยู่ในการจัด การเรียนการสอน คือการสอดแทรกเนื้อหาทางด้าน คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณสำหรับนักวิจัยผ่าน กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมพิเศษที่ทาง สถาบัน จัดขึ้นในวาระและโอกาสต่างๆ สอดคล้องกับ ฉันทลักษณ์ จันท์ศรี (2547) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพ แวดล้อมทางวิชาการของหลักสูตรนานาชาติ คณะ พานิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร ควรมีการ เตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้อย่าง เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการตามนัดและ ความสนใจของผู้เรียน มีระบบการบริหารหลักสูตร ให้เอื้อต่อการเลือกวิชาเรียน และควรสอดแทรก ให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาชีพ

1.5 ด้านการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลได้กำหนดให้มีความ สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและตรงตามวัตถุประสงค์ของ การเรียนการสอนผู้สอน มีการแจ้งวิธีการวัดและ ประเมินผลการสอนชัดเจน ลักษณะข้อสอบเหมาะสม กับระดับของผู้เรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และ มีระบบการแจ้งผลให้ผู้เรียนได้รับทราบในหลักสูตรมีการ ประเมินผลการเรียนการสอนที่หลากหลายและตรง สภาพจริงและนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการพัฒนา ผู้เรียนและการสอน การให้ข้อมูลย้อนกลับสู่ทั้งตัวผู้เรียน และอาจารย์ว่ามีข้อบกพร่องในด้านใด เพื่อปรับปรุงเป็น ระยะเวลา ดังที่ ไพศาล หวังพานิช (2543) กล่าวว่าผู้สอน ควรดำเนินการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ มีคุณภาพ เป็นธรรมสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการพัฒนาผู้เรียนและ การสอน สอดคล้องกับ อุทุมพร (ทองอุทัย) จามรมา

(2541) กล่าวว่า การวัดผลของอาจารย์ต้องสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ในการสอนและหาเทคนิคการวัดผลเป็น การให้ข้อมูลย้อนกลับสู่ทั้งตัวนักศึกษาและอาจารย์ว่ามี ข้อบกพร่องในด้านใด เพื่อปรับปรุงเป็นระยะๆ

1.6 ด้านสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียนในด้านนี้ผู้ให้ข้อมูลมีทั้งมุมมอง ที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันเป็นสองลักษณะคือ กลุ่มหนึ่งมองว่ามีความเหมาะสมโดยมองไปที่ระดับของ มหาวิทยาลัยที่มีความพร้อมในเรื่องของอาคาร สถานที่ วัสดุ รวมทั้งตำราที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียน การสอนในหลายรูปแบบ มีห้องสมุด เอกสารตำราวารสาร ทั้งภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ มีเครื่องคอมพิวเตอร์ สื่อการเรียนการสอน และวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการ สืบค้นและเสาะแสวงหาความรู้จากทั้งภายในและ ภายนอกประเทศ มีอาณาบริเวณและบรรยากาศ ที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ของผู้เรียน สามารถใช้เป็นแหล่งค้นคว้าและศึกษาวิจัย ที่เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนการสอนตลอดเวลา ดังที่ ทบวงมหาวิทยาลัย (2541) ได้กำหนดปัจจัย เกื้อหนุนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างมี คุณภาพและประสิทธิภาพได้แก่ มีอาคารเรียนที่เอื้อ อำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนในหลายรูปแบบ มีห้องสมุดตำรา วารสารทั้งภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ มีเครื่องคอมพิวเตอร์สื่อการเรียนการสอน และวัสดุ อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการสืบค้นและเสาะแสวงหาความรู้จาก ทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีอาณาบริเวณและ บรรยากาศที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนของนิสิตนักศึกษาส่วนอีกมุมมองหนึ่ง ในระดับของสถาบันการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์นั้นเห็นว่า บรรยากาศทางด้านวิชาการของสถาบันนั้นเป็นที่ น่าพอใจและสนับสนุนส่งเสริมต่อการเรียนรู้อย่างยิ่ง แต่ทว่ายังมีในส่วนของความไม่พร้อมในด้านของสถานที่ ซึ่งห้องเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน ในปัจจุบัน และในอนาคตที่กำลังจะเพิ่มขึ้นและในส่วน ของห้องสมุดรวมถึงเอกสารตำราต่างๆ ก็ยังมีไม่เพียงพอ ต่อการค้นคว้าและการเรียนรู้ซึ่งในส่วนนี้ทางสถาบันวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ได้ตระหนักและพยายามหาแนวทาง ปรับปรุงและพัฒนาโดยลำดับ

2. ผลการสำรวจความคิดเห็น ความต้องการและข้อเสนอแนะต่อหลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิตและปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์จากตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

จากการสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในด้านความคิดเห็นต่อหลักสูตร ความต้องการส่งเสริมให้บุคลากรเข้าศึกษาต่อและข้อเสนอแนะต่อหลักสูตร พบผลที่น่าสนใจดังนี้ ในด้านความคิดเห็นต่อหลักสูตร พบว่า หน่วยงานภายนอกที่ให้ข้อมูลนั้นมีความรู้ความเข้าใจในสถาบันฯ แตกต่างกันไป ทั้งที่รู้จักสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และที่ไม่เคยรู้จักหรือได้ยินชื่อสถาบันมาก่อนซึ่งในกลุ่มที่รู้จักสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์นั้น รู้จักหลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิตและปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ จากการที่มีบุคลากรในหน่วยงานเข้ารับการศึกษาศึกษาในหลักสูตรหรือรู้จักผ่านการบอกต่อจากบุคคลอื่น รวมไปถึงผ่านทางสื่อต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต และมีโอกาสได้อ่านงานวิจัยหรือบทความวิชาการของสถาบันฯ การที่หลักสูตรนี้ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายในกลุ่มเป้าหมายบางกลุ่ม อาจเนื่องมาจากการประชาสัมพันธ์หลักสูตรมีน้อย จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาที่ส่วนใหญ่จะอยู่ในแวดวงวิชาการเป็นส่วนใหญ่ทำให้การกระจายข้อมูลไปในหน่วยงานอื่นๆ ยังมีปริมาณไม่มากนัก แต่อย่างไรก็ตามสำหรับตัวแทนจากหน่วยงานที่รู้จักหลักสูตรและสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าหลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรที่น่าสนใจที่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานได้และเป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาใดก็ได้ที่มีความสนใจสามารถสมัครสอบคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาโดยไม่ปิดกั้นโอกาสในการสมัครซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ดีที่ให้โอกาสบุคคลได้พัฒนาตนเองเมื่อมีความพร้อม นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่าหลักสูตรการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์เป็นหลักสูตรที่เปิดสอนในหลายระดับทั้งระดับมหาบัณฑิต ทั้งภาคปกติและภาคนอกเวลาราชการ ระดับดุษฎีบัณฑิตทั้งแบบมีวิชาเรียนและแบบเน้นวิจัยรวมทั้งยังมีหลักสูตรโทควบเอกซึ่งกำลังเป็นที่นิยมในแวดวงการศึกษา จึงถือได้ว่าสถาบันฯ ได้สร้างทางเลือกให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่สนใจ

ศึกษาได้อย่างดี ในด้านของข้อเสนอแนะต่อหลักสูตรพบว่า ตัวแทนจากหน่วยงานส่วนใหญ่มีความต้องการให้สถาบันฯ จัดอบรมในหลักสูตรระยะสั้นทางด้านการศึกษาและสถิติที่มีความหลากหลายของหลักสูตรทั้งหลักสูตรขั้นพื้นฐานและหลักสูตรขั้นสูง เพื่อที่แต่ละหน่วยงานสามารถเลือกสรรเพื่อจัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะต่างๆ ในระยะสั้นต่อไป จากภาพรวมการให้ข้อมูลจากตัวแทนหน่วยงานหากพิจารณากลยุทธ์ทางการตลาดอันเป็นที่รู้จักกันดีพบว่าคุณสมบัติที่โดดเด่นของการบริการวิชาการของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์หรือตัว Product ซึ่งได้แก่หลักสูตรมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต ตลอดจนหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นที่มีความชัดเจน ในขอบเขตของการวิจัยและสถิติ เป็นจุดขายที่แข็งแกร่งด้วยความรู้ความสามารถของคณาจารย์ที่สะสมกันมาอย่างยาวนาน ทำให้สถาบันฯ มีชื่อเสียงหรือมีต้นทุนในด้านการยอมรับทางวิชาการในสังคมอย่างกว้างขวางอีกทั้งยังพัฒนารูปแบบของการเรียนหลายลักษณะ ซึ่งเป็นการเสนอทางเลือกใหม่ให้กับผู้บริโภคด้วยหลักสูตรที่มีหลากหลายและหากพิจารณาชื่อเสียงของสถาบันฯ เป็นตราี่ห้อ (Brand) แล้ว ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาพบว่าสถาบันฯ ได้ทำให้ผู้บริโภคเกิดความรู้จักในตราี่ห้อ (Brand Awareness) และสร้างความรู้ความเข้าใจในตราี่ห้อ (Brand Knowledge) เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามยังมีผู้บริโภคบางกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน่วยงานที่มีใช้สถาบันการศึกษา ชื่อเสียงของสถาบันฯ ยังคงไม่เป็นที่รู้จักมากนัก ประเด็นนี้จะเป็นช่องว่างทางการตลาดให้กับสถาบันฯ ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานเหล่านี้ เพื่อประโยชน์ทั้งทางตรงคือได้ขยายกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มใหม่ให้แก่หลักสูตรและประโยชน์ทางอ้อมคือเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สถาบันฯ ให้เป็นที่รู้จักในบริบทของหน่วยงานอื่นอีก ด้วยวิธีการค้นหาช่องว่างทางการตลาดทางการพัฒนาบุคลากรให้พบ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมใหม่ๆ นั้น อาจต้องจำแนกกลุ่มผู้บริโภคให้เป็นกลุ่มเล็กๆ เพื่อจะได้วิเคราะห์ถึงความต้องการเฉพาะของลูกค้าแต่ละกลุ่มที่จำแนกออกมาแล้วจึงพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการ

เฉพาะนั้นๆ จึงอาจบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการได้ ความได้เปรียบอีกประการหนึ่งของสถาบันฯ คือ สถานที่ (Place) ในที่นี้ นอกจากการมีทำเลที่ตั้งอยู่ในย่านธุรกิจที่สำคัญแล้ว การปรับปรุงภูมิทัศน์ของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒได้เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒได้ใกล้ชิดกับชุมชนมากขึ้น นำไปสู่การเป็นที่รู้จักของกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้งความสะดวกในการเดินทางด้วยการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานของการขนส่งมวลชน ในส่วนของราคา (Price) หรือค่าใช้จ่ายในการเรียน พบว่าอัตราค่าบำรุงการศึกษาไม่แตกต่างจากมหาวิทยาลัยอื่นที่มีที่ตั้งในส่วนกลางมากนัก ปัจจัยค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงสถาบันฯ หรือมารับบริการได้ด้วยการเดินทางที่สะดวกน่าจะช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการเรียนให้ลดลง จึงนับว่าเป็นจุดขายหนึ่งที่ควรนำไปเผยแพร่และส่งเสริมการตลาด ในประเด็นของการส่งเสริมการตลาด (Promotion) การประชาสัมพันธ์ภายนอกเพื่อสื่อสารให้เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคใหม่ๆ และการสร้างความเชื่อมั่นให้กับฐานผู้บริโภคกลุ่มเดิม สถาบันฯ อาจจำเป็นต้องสื่อสารถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรงและมีช่องทางเพิ่มมากขึ้น โดยผ่านเครือข่ายทางวิชาการที่มีอยู่ หรือการจัดเวทีทางวิชาการโดยความร่วมมือจากเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเผยแพร่หลักสูตรอีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

จากผลประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิตและปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ จากการศึกษาพบว่า อาจารย์มีวุฒิการศึกษาตรงตามสาขาวิชาที่สอน มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ทางด้านการวิจัยมาเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามควรมีการจัดเตรียมบุคลากรด้วยการพัฒนาอาจารย์ใหม่ของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ให้มีอัตลักษณ์ในด้านการวิจัยทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ซึ่งอาจเป็นในลักษณะของการอบรมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อทดแทนอาจารย์ที่จะ

เกษียณอายุราชการในอนาคต

2. ด้านการบริหารหลักสูตร จากการศึกษาพบว่า การบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมดี จึงควรมีการส่งเสริมการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เพื่อสนับสนุนภารกิจทุกด้านอย่างต่อเนื่อง และควรประชาสัมพันธ์หลักสูตร ส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานผลิตของผู้เรียนในด้านต่างๆ ต่อสาธารณะ และต้องมีการประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยทุก 5 ปี เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

3. จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างต่อคุณภาพการทำงานของมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต พบว่า ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะการสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างเข้มข้นให้เป็นนักวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ขึ้นนำตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งถือว่าเป็นการเพิ่มศักยภาพและความก้าวหน้าในการทำงานให้เป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงานมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตและการวิเคราะห์ติดตามความก้าวหน้าผลผลิตของหลักสูตรหลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้วอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรให้เป็นที่ไปตามเกณฑ์การประกันคุณภาพของ สมศ. สกอ. และ กพร. และควรมีการศึกษาความต้องการของสังคมอยู่เสมอเพื่อนำผลการศึกษามาพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมที่อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต

ควรมีการศึกษาวิจัยติดตามผลมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพราะบุคคลกลุ่มนี้สามารถให้ข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของหลักสูตรที่ต้องปรับปรุงเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตรให้ดีขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ฉันทลักษณ์ จันทศรี. (2547). *สภาพแวดล้อมทางวิชาการของหลักสูตรนานาชาติคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปรินูญา นิพนธ์ กศม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- ณัฐินี นวลสกุล. (2548). *การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2535 ของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. ปรินูญานิพนธ์ กศม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2541). *การประกันคุณภาพการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย*
- ทิพย์วรรณ หันหาบุญ. (2544). *สภาพแวดล้อมทางวิชาการของการจัดการศึกษาในหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะทรัพยากรชีวภาพและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ กศม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- ธวัชชัย เทียนประทีป. (2541) *การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาศิลปหัตถกรรมของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช 2530. ปรินูญานิพนธ์ กศม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- ธำรง บัวศรี. (2532). *ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.*
- ประไพพรรณ ชัยพันธเศรษฐ์. (2547). *การประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรม วิทยาลัยดุสิตธานี. ปรินูญานิพนธ์ กศม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- ปรัชญา เวสารัชช (2545). *หลักการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.).*
- วรารณ ตราชู. (2542). *การประเมินหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิตสาขาวิศวกรรมอุตสาหการ (หลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่) พุทธศักราช 2537 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. ปรินูญานิพนธ์ กศม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- วสันต์ รัตนกร. (2541). *การประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตวิชาเอกระบบสารสนเทศฉบับแก้ไขเพิ่มเติมของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พุทธศักราช 2534. ปรินูญานิพนธ์ กศม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2554). *การประเมินหลักสูตร. เอกสารการสอน ชุดวิชา 24414. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.*
- สมบูรณ์ ศิริสรศิริ. (2549). *การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (ม.ป.ป). จรรยาบรรณนักวิจัย. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2554. จาก http://www.nrct.go.th/downloads/rm/4th_project2555/Researcher_ethics.pdf.*
- สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. (2548). *เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 และแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.*
- อุทุมพร (ทองอุทัย) จามรมาน. (2541). *การวัดและประเมินการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟันนี่พลับพลีซิง.*

อรรถัย บุญช่วย. (2542). *การบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยรามคำแหง*. ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Stufflebeam, D. L. (1973). "An Introduction to PDK book," in *Educational Evaluation: Theory and Practices*. Edited by B.R. Worthen and I.R. Sanders. Worthington: Charles A. Jones.